

**NÁŠ
MEČÍKÁŘ**

20/1974

**VYDÁVÁ ODBOR
MEČÍKÁŘŮ
PŘI OV ČSOZS
V NOVÉM JIČÍNĚ**

N á š m e č í k á ř

Červen 1974

- Obsah :
- 1/ Výstava mečíků Olomouc 74
  - 2/ Zpráva o členské schůzi
  - 3/ Vírová onemocnění mečíků / 2 část /
  - 4/ Barvy a svět kolem nás
  - 5/ Křížení mečíků
  - 6/ Názvosloví u mečíků
  - 7/ Z dopisů našich členů
  - 8/ Různé

Pro vlastní potřebu svých členů vydává Zájmový odbor mečíkářů při OV ČOZS Nový Jičín.

Vydáno v souladu se směrnicemi Ústředního výboru ČOZS v Praze pro vydávání tiskovin Českým ovocnářským a zahradkářským svazem a jeho organizačními složkami ze dne 26.2.1972.

Výstava mečíků Olomouc 74

V letošním roce uspořádá Český ovocnářský a zahrádkářský svaz, velkou výstavu mečíků ve dnech 9. až 11. srpna 1974 v Olomouci na výstavišti Flory v pavilonu B. Výstava má oficiální název " Výstava mečíků Olomouc 74 ".

Uspořádáním této výstavy byl pověřen prostřednictvím okresního odboru svazu zahrádkářů v Novém Jičíně náš zájmový odbor. Výstava bude doplněna malými ukázkami činnosti i jiných květinářských oborů a to : skalniček, růží, lilií, jiřin a citrusů.

Výstava bude aranžována odborníky podle předem zpracovaného scénáře, který je vypracován dle našeho návrhu. Bude vycházet z toho, že je to výstava zahrádkářská a že chceme ukázat návštěvníkům velkou paletu pěstovaného sortimentu a ne jako je tomu na běžných výstavách Flory, kdy je vystaveno obdivu návštěvníků jen pár odrůd ve velkém množství.

Pro tuto výstavu byly také zpracovány výstavní podmínky, které jsou přiloženy k tomuto zpravodaji.

Před zahájením výstavy bude provedeno hodnocení exponátů přihlášených do soutěže a to dle mezinárodních kritérií a exponáty, které dosáhnou dostatečný počet bodů budou odměněny zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi. Hodnotit se bude ve dvou třídách a to 100 až 200 a 300 až 500. Zvláštní skupinů budou tvořit semenáče, které je rovněž možno přihlásit, jak uvedeno ve výstavních podmínkách. Hodnotit se budou i vystavené semenáče a jejich hodnocení může mít vliv na případné pozdější přijetí semenáče do našeho sortimentu.

Vyzýváme proto všechny členy zájmového odboru k účasti na této výstavě a věříme, že tato výstava se stane ukázkou vyspělosti našich pěstitelů i vzornou ukázkou nepřeberné krásy těchto květin.

Své přihlášky si zajistěte dle dispozic na připojených výstavních podmínkách.

Věříme, že této výstavy se mnoho členů účastní nejen svými květy, ale také přiloží ruce k dílu, aby se celá akce zdařila a tak se stala dobrou vizitkou naší práce. Vždyť na olomouckém výstavišti se jistě předvedem velkému počtu návštěvníků a proto je nesmíme zklamat a jejím očekávání.

Bližší informace vám poskytne zájmový odbor mečíkářů nebo OV ČOZS Nový Jičín, Janáčkovy sady 8, pošt.směrové číslo 741 01.

Redakce

Zpráva o členské schůzi

konané dne 2.3.1974 v Hulíně. Zapsal př.Slíva, zpracoval
př. Rýznar.

Schůze se zúčastnilo 50 členů odborů a řada jejich rodinných příslušníků. Shromáždění zahájil předseda mečíkářského odboru př. Jan Pítr. Uvítal všechny přítomné, seznámil je s programem schůze, přečetl zprávu o činnosti v minulém období a zároveň seznámil přítomné s finančním hospodařením. Stav členů se neustále zvyšuje a k datu členské schůze dosáhl počtu 131. Ze zprávy předsedy dále vyjímáme.

Plánovali jsme uskutečnit členskou schůzi již loni a to u příležitosti naší plánované výstavy. Ponevadž mečíkáři ze Slovenska založili svůj Gladol-klub a chtěli se veřejnosti představit svojí vlastní výstavou, vyhověli jsme jejich žádosti, ztornovali naši plánovanou výstavu a soustředili své možnosti především na Bratislavu, z toho důvodu byla naše členská schůze odložena na pozdější dobu. Náš odbor se pak představil doma zahrádkářům jen malou prpagační minivýstavkou v Olomouci.

Původní představa pořadatů Flory Olomouc o naší účasti na této výstavě byla pro nás natolik nepřijatelná / plocha 70 m², jen 3-5 odrůd v celkovém množství 300-500 kusů květů/, že jsme svou účast odmítli. Při pozdějším jednání bylo dohodnuto otevřít jen malý reprezentační stánek / plocha 7 m² / a tato dohoda byla nakonec realizována.

Př. předseda se pak podrobněji zybýval bratislavskou výstavou, na které jsme se podíleli jako spoluřadatelé a spoluvystavovatelé. Vystavovalo 32 členů české a slovenské organizace, bylo vystaveno 410 odrůd a několik kříženců. Výstavu zhlédlo okolo 4 000 návštěvníků. Výstava měla velký ohlas mezi publikem, projevíly se však i některé nedostatky. Smůla se lepila na paty autu, které sváželo květy a rovněž počasí organizátorům příliš nepřálo. Výjimečně velká vedra podstatně přispěla k rychlému odkvétání exponátů.

Předseda konstatoval, že každoročně probíhá v celé republice mnoho výstav. Bohužel zpravodaj nemůže o nich své členy informovat, ježto se od nich redakce dovídá obvykle pozdě nebo vůbec. Bylo by proto vhodné, aby organizátoři sdělili redakci včas termíny výstav, aby všichni členové mohli být o nich informováni.

Úroveň našeho zpravodaje se neustále zlepšuje. Př. Pítr se obrátil na přítomné s žádostí o větší spolupráci. Zpravodaj stále trpí nedostatkem kvalitních, skutečně přínosných příspěvků. Vyzval členy, aby sdělovali ostatním své zkušenosti, seznamovali je s prací svých organizací a informovali je o výstavách.

Dalším bodem předsedovy zprávy byla připravovaná výstava Olomouc 74. Zdůraznil, že naše pojetí výstavy žádá ne to, abychom návštěvníky ohromili kvanty květů téže odrůdy, ale abychom jim ukázali především krásu a půvab jednotlivých květů a seznámili je s jednotlivými odrůdami. Tato výstava se bude konat 9-11. srpna 1974 na počest 5. sjezdu zahrádkářů, který proběhne v listopadu tohoto roku. V době konání výstavy plánujeme též svolání členské schůze, na které by měla proběhnout volba nového výboru a debata o případném osamostatnění odboru jako samostatné základní organizace.

Po zprávě předsedy se rozvinula diskuze. Z ní vyjímáme :

př. Boráň - doporučil udělovat na výstavě v Olomouci zlatou, stříbrnou a bronzovou medaili.

př. Dvořák - navrhl hodnocení květů na výstavě podle anglických norem a před otevřením výstavy. Poukázal na to, že sice vysoce hodnotí bratislavskou výstavu, avšak že hodnocení květů až 3 den rozhodně nebylo správné.

př. Rýznar - slíbil prostudovat anglické a NAGC normy pro hodnocení a vypracovat pro hodnotitelskou komisi olomoucké výstavy návrh systému hodnocení.

př. Hajduček, doporučil udělovat ceny ve více skupinách a sice ve skupině tzv. výstavních, dekoračních, exotických a miniaturních mečíků.

př. Rusinský - poukázal na to, že řada našich členů má již své kvalitní přížence a že by se přimlouval za to, aby při hodnocení bylo novošlechtění zahrnuto jako samostatná skupina.

př. Rýznar - poukázal na nevhodnost svozu květů v papírových krabicích a slíbil vypracovat návrh na sestavení polysterenové krabice. Dále zdůraznil, že i přes to že pro výstavu bude nutno provádět určitý výběr květů, není smyslem výstavy ukázat jen perfektní květy, ale ukázat především co největší sortiment včetně novinek. Doporučil již na schůzi vytvořit komisi pro hodnocení.

Plénium navrhlo do hodnotitelské komise tyto členy :

př. Pítr, Boráň, Dvořák, Rýznar, Hajduček, Slíva, Bajar a Hruška.

př. Pítr - seznámil přítomné s možností našich členů účastnit se soutěží o medaile, pořádaných na mezinárodních výstavách Flora Olomouc. Nutno dodat 12 květů téže odrůdy /netýká se pochopitelně letošní výstavy /.

př. Hajduček - přečetl omluvné a pozdravné dopisy př. Jindřiška, Karáska, Wolkmera, Bajara a Sochora, kteří se schůze nemohli z vážných důvodů zúčastnit.

Po diskuzi si přítomní vyslechli velmi hodnotnou a zkušenostmi proloženou přednášku př. Rýznara o pěstování měčíků, provázenou instruktivními diapozitivy.

Udpoledne bylo věnováno volnějši diskuzi a jak se ukázalo, čas utíkal rychleji než jak bychom si byli přáli. Př. Boráň seznámil přítomné s návrhem připravované barevné vzorkovnice, kterou chce sestavit tak, aby jednotlivá barevná pole odpovídala přímo příslušným číselným kódům NAGC stupnice. Až nadměrně bohatá a žel také dlouhá diskuze se rozpoutala kolem českých názvů barev kódů 60 a 70. Schůze se nakonec usnesla na názvech "cyklamová" pro kód 60 a "lila" pro kód 70.

Př. Hajduček navrhl, aby se přítomní sjednotili na jednotných cenách hlíz, platných pro vzájemný styk členů. V této otázce nebylo dosaženo dohody. Řada diskutujících apelovala na redakci N.M. , aby zavedla pravidelnou insertní rubriku.

Schůzi zakončil př. Pítr přáním hodně úspěchů všem členům v letošní sezóně.

- - - - -

Vírová onemocnění mečíků / II. část /

Dr. Leonard R y z n a r

Příznaky napadení mečíku virosou jsou velmi různorodé ; závisí jednak na typu virosy, jednak na odrůdě napadené rostliny. Nejznámější příznaky jsou například : skvrnitost květu, deformace květu, skvrny na listech, znetvoření hlíz, zakrslost nemocných rostlin a vyrašení enormního množství výhonů z jedné hlízy. Je obtížné určit přesně typ virosy jen podle vnějších příznaků, které jsou u řady viros někdy vzájemně hodně podobné. Při posuzování příznaků choroby je třeba brát v úvahu i to, že některé projevy viros mohou být podobné příznakům některých chorob, resp. takovým změnám na rostlině, ke kterým dochází v důsledku poškození rostliny živočišnými škůdci, např. třásněnkami.

V následujících řádcích shrnuji typické příznaky viros, vyskytujících se na mečíku.

V i r u s o k u r k o v é m o s a i k y / C u c u m b e r M o s a i k V i r u s - C M V / .

Je znám již delší dobu, na mečíku byl identifikován v roce 1948. Onemocnění způsobené tímto virem je nejnebezpečnější známou chorobou mečíku.

Infekce se u většiny odrůd projevuje na listech světlými/ světlezelenými, žlutými, bílými / hranatými skvrnami /mosaikou/, připomínajícími příznaky silného napadení mečíku třásněnkou. U odrůd však o CMV, jsou skvrny na obvodu hranatější než skvrny, způsobené třásněnkou. U odrůd s barevným květem dochází obvykle též k žíhání květu. Např. u lososové odrůdy Spic & Span se objevuje žluté žíhání, u šarlatové odrůdy Valeria je žíhání namodralé nebo stříbřité atp. U některých bílých či žlutých odrůd se často vyskytuje zkroucené a deformace jednotlivých květů, které je rovněž podobné silnému poškození třásněnkou. Na hlízách se tento typ viros může někdy projevit tvarovými anomáliemi resp. barevnými změnami cévních svazků tkáně hlízy. Uvedené příznaky CMV jsou obvykle doprovázeny zakrslými vzrůsty rostlin a snížením jejich vitality.

Choroba je přenášena rostlinnou šťávou, především mšicemi. I když nezbytným požadavkem boje proti CMV je chemická likvidace živočišných přenašečů a odstraňování evidentně virosních rostlin z živočišných přenašečů a odstraňování evidentně virosních rostlin z porostů, zůstává nejúčinnějším prostředkem ochrany mečíků před CMV m u l c h o v á n í h l i n í k o v o u f o l i í /alobalem, viz část I. /. Hliníková folie odpuzuje až 97 % přenašečů; v této míře je pak rovněž snížen stupeň infekce rostlin.

Poněvadž okruh hostitelů CMV je velmi široký a zahrnuje jak rostliny kulturní /např. okurky, melouny, tykev, špenát, petržel, salát, slunečnici, fazole, hrách, bob, jetel, vojtěšku, lúpínu, tabák, orlíček, jiřinku, macešku, tak plevely /např. peřour malokvětý, mléč zelinový, kokošku pastuší, tobolku, hluchavku bílou, starček obecný, štětinec laločnatý/, je třeba zahrnout do komplexního boje proti CMV též úzkostlivou likvidaci všech druhů plevelů a dodržování co největší vzdálenosti mezi mečíky a ostatními rostlinami, které jsou potenciálními hostiteli CMV. Mějme rovněž stále na paměti, že CMV lze přenést i řeznými nástroji /viz část I. /.

Ž l u t á m o s a i k a f a z o l u / Bean Yellöv Mosaic Virus-BYMV/.

Tato choroba je u mečíků dosti rozšířena, vyskytuje se především u starších odrůd; rozhodně je však větším postřachem pro pěstitele fazolí než pro mečíkáře. U mečíků se projevuje světle a tmavě zelenými hranatými skvrnami na listech, které jsou viditelné jen zpravidla na listech mladých. Na květech se BYMV projevuje někdy tvořením proužků světlejších a tmavších tónů; tyto změny nejsou však obvykle tak výrazné, aby mohly snížit hodnotu květů.

BYMV je přenášena mšicemi a mechanicky /ochrana jako u CMV /. Existuje řada kmenů, které se vzájemně liší okruhem hostitelů. Choroba se zpravidla nepřenáší semenem.

K r o u ž k o v i t o s t r a j č a t / Tomato Ring
Spot - Tom-R /.

Je běžně rozšířena. U některých odrůd mečíků způsobuje zakrslost rostliny. Tom-R je přenášena háďátky přes kořeny rostlin. Ochrana : Desinfekce půdy.

K r o u ž k o v i t o s t t a b á k u

Některé kmeny tohoto viru mohou infikovat i mečík. Choroba se projevuje chlorotickými kroužkovitými skvrnami na listech, někdy však zůstává infekce utajena. Nebylo prokázáno, že by tento virus způsoboval barevné změny na květu mečíku. Choroba je přenášena některými druhy mšic a kobylkami. Je považována za vážnou chorobu mečíku.

Ž l o u t e m k a a s t r y

Byla původně považována za virové onemocnění, novější výzkumy však ukázaly, že příčinou choroby nejsou viry, ale mykoplasmata. Proto této nemoci nebudeme věnovat na tomto místě pozornost.

- - - - -

Perspektivy zvládnutí problému viros u mečíku / a patrně i u jiných rostlin/ jsou, podle mého soudu, pro nejbližší budoucnost nevalné. Boj je zatím jen pasivní : P r e v e n c e. Dr. Bing, autor kapitoly "Viruses" v knize " The World of the Gladiolus" navrhuje pro pěstování mečíků podobný způsob, jaký byl zaveden při pěstování sadbových brambor. Z osvědčených odrůd by byly vybrány stoprocentně viruprosté rostliny, jejichž zdravotnost by byla nejprve prověřena ve speciálně vybavených výzkumných ústavech. Z jednotlivých matečných rostlin, pěstovaných v těchto ústavech, by byl dodáván brut pro další rozmnožení, které by rovněž probíhalo za zvýšené péče v oblastech s minimální pravděpodobností a tudíž i možností infekce. Teprve materiál získaný tímto způsobem by sloužil semenářským a zahradnickým podnikům k vlastnímu množení dané odrůdy. Bude-li nutno řešit otázku rozšíření viros mečíků tímto způsobem, nebo bude-li možno ji řešit jiným, ekonomičtější způsobem, ukáže budoucnost.

Domnívám se, že mečíkář-amatér stojí nyní před problémem, zda:

1. vyházet vše, co se mu jakkoli nezdá, nebo 2. považovat boj proti virosám za předem ztracený a prostě ho vzdát, jinak řečeno, virosy prostě nebrat na vědomí. Skutečnost je dnes taková, že i ty největší světové firmy dodávají v posledních letech až 50 % / a někdy i více / odrůd virosních. Domnívám se proto, že mečíkář-amatér sám tento boj neuhraje; nemůže udržet porost zdravý / ani za optimálních podmínek, t.j. kdyby měl záruku, že vychází naprosto zdravého materiálu / v malé zahrádce se všemi možnými rostlinnými druhy / a navíc obklopen mnohdy sousedy, kteří virus prostě nehodlají respektovat /, když si s tímto problémem nedovedou poradit zahradnické kolosy, vybavené tím nejlepším zařízením pro chemickou prevenci. Já sám zatím bojuji a s těžkým srdcem odstraňuji během vegetace z porostu všechny rostliny, které jeví příznaky virosy. Výjimkou připouštím u rostlin, které používám ke křížení, ty pak v další sezoně ale sázím od ostatních "dosud nepoznamenaných" zvlášť.

Zastavme se ještě u otázky přenosu virosy semenem. Prof. Mattheys v knize "Plant Virology" uvádí, že asi u jedné desetiny známých rostlinných virů byl pozorován jejich přenos semenem. Řada šlechtitelů mečíků se domnívá, že použití virosních rostlin při křížení vede ke vzniku zdravého potomstva, řada jiných je opačného názoru. Myslím, že pravdu mohou mít jedni i druhí. Vlastnosti jednotlivých viros mohou být totiž i z tohoto hlediska různé a navíc i jednotlivé kmeny téhož viru se mohou jednotlivými projevy vzájemně lišit. Kdyby se virosy mečíku semenem nepřenesly, nebyl by tento boj tak zcela ztracen. Nové semenáče by představovaly vždy zdravý výchozí materiál, který by poskytoval stále novou a novou naději na záchranu naší potápějící se lodi.

Tedy hodně trpělivosti, rozvahy a hlavně naděje !

Použitá literatura :

1. Mečíky a ostatní hlíznaté květiny. Ing. V. Vaněk a kolektiv SZN, Praha 1968.

2. The World of the Gladiolus.
The North American Gladiolus
Council, Inc. Printed in 1972
by Edgewood Press, Edgewood,
Maryland 21040, U.S.A.
3. Plant Virology
R.E.F. Matthews, Academic
Press, New York & London, 1970.

Barvy a svět kolem nás

Na myšlenku napsat následující příspěvek s tímto záměrem mě přivedlo zavedení nové barevné klasifikace mečíků.

Je více než pravděpodobné, že mnozí z nás si ani neuvědomují, že život kolem nás je nepřeborná paleta různých barev a jejich odstínů. Ať se podíváte kolem sebe na cokoliv, první co vaše oči zachytí je barva. Každý z nás obdivuje barvy a to tím spíše a o to více, že naše zahrádky, naše království barev máme ze všeho nejraději. Ať na nich rozkvetou tulipány, růže, mečíky, lilie či drobné skalničky a mnoho dalších, vždy jsme především okouzleni jejich barevnou krásou.

Barvy - co jsou to vlastně barvy? Velmi zkráceně by se to dalo říci asi takto : Předně nauka o barvách je velká věda a nejpodivnější na ni pro laika je to, že "barva: ve smyslu nějaké jemné látky vůbec neexistuje, nýbrž že barva těles je vždy barvou" zbytkovou, totiž zbytkem " bílého světla", které těleso vlivem svého složení nepohltilo.

Barvy nevidíme objektivně správně, nýbrž osobitě a schématicky. Za optickou soustavou oka je mozek, kterým si uvědomujeme elektromagnetická podráždění - světlo - a jeho barvu. To znamená, že pak už nemáme co dělat s nějakým fyzikálně technickým jevem, nýbrž s životním procesem - psychickým děním v ústředním nervovém systému. Jení možné ani účelné se zde zbyvat dalšími jevy, které ovlivňují naše barevné vidění.

Utrapme se proto tím, že barvy neexistují, že je to vlastně rozklad světla. Nám stačí, že je vnímáme, že nás okouzlují a vraťme se raději k úvahám pro nás přijatelnějším.

Představme si okamžik, jak by bylo kolem nás vše smutné, kdybychom viděli vše šedě nebo černobíle a buďme šťastní, před těmi, jimž nepřítel osodu nedopřála vnímat svět kolem nás v barvách.

Že barvy ovlivňují náš život je zřejmé. Chcete-li cokoli získat, koupit, od věci až po květiny, je velmi často pro vás rozhodující barva. Zajímáte se v jaké je to barvě, nebo žádáte přímo určitou barvu.

Ualo by se říci, že barvy mají v sobě nějakou čarovnou moc, tolik potřebnou pro náš duševní život, pro naše radosti, spokojenost i dobrou náladu. Udo se trochu více zajímá o barvy ví, že barev a jejich odstínů je veliké množství. Ale přes toto zjištěno víme, že základní barvy jsou jen tři a to žlutá, červená a modrá, že mícháním docílíme další barvy oranžovou, zelenou, fialovou atd.

Bohužel, tento zákon míchání neplatí při křížení mečíků a když, tak je v tom více nebo méně náhody. Značné množství barev a jejich odstínů předpokládá velký počet názvů i když ve skutečnosti názvů je podstatně méně než barev. Myslím, že nebude na škodu si ve stručnosti říci, že existuje dosti barev, které se u květin - řekněme - dosud nevyskytují.

Tak třeba z oboru textilního : Petrol, terakota, páví modř, švestková, skořicová, atd. Uebo několik z malířské palety: Okr, umbra, černá, kobaltová, siena atd.

Máme ještě dvě docela zvláštní skupiny, kde názvy barev jsou přímo odvozeny z názvů předmětů. Jsou to kovy a drahokamy. Příklad: zlato - zlatá, rubín - rubínová, stříbro - stříbrná, měděná, bronzová, nebo smaragd - smaragdová, safírová atd.

Schopnost jedinců vnímat a rozeznávat barvy se velmi různí. Jsou lidé, kteří mají tak vyvinutý smysl a cit pro barvy, že dovedou rozeznat a seřadit až do 80 odstínů jedné barvy, ale pro některé je již problémem správně zařadit 15 odstínů. Existuje však i ta skutečnost, že představy na určitou barvu a její název se mohou u různých jedinců lišit.

Pro mnohé z nás není žádným tajemstvím, že barvy dělíme na studené a teplé, a že existují dvojice i trojice barev, které spolu tvoří harmonický celek - říkáme, že spolu ladí. Ale i tento smysl pro soulad barev není u každého vyvinutý stejně. Najdou se i takoví, kterým se líbí kombinace křiklavé, pro druhé nemožné ba přímo odpudivé a nebo i takoví, kteří na barvy a jejich kombinace nereagují vůbec. Nejšťastnější jsou snad ti, kteří dovedou dovedou vidět v každém kousku přírody tolik barevně krásného a pro ně samé překvapivého, kde možno říci tisíc jiných nevidí a tím ani neprožívá vůbec nic. Tento poznatek nejlépe dokumentuje, že barevné vidění je svérázný subjektivní psychologický jev.

Je jistě mnoho jiných aspektů, které ovlivňují barevné vidění jako na příklad ráno, večer, léto, zima a též i radost nebo smutek.

Plnou krásu barev si však nelze představit bez tvarů. Tvary nám tvoří světla a stíny a tím nepřeberné množství různých odstínů. Že příroda je velký kouzelník soudím podle toho, že neznám případ u dvou a více barevných květin, aby barvy spolu neladily. Dáme-li do vázy dva mečíky, jeden čistě bílý a druhý ohnivě červený, zvýrazní se tím dojem obou barev daleko více, než kdyby byl každý samostatně. Pro tento úkaz používáme slova kontrast. Těch příkladů barevného a současně ladícího kontrastu by bylo možno uvést daleko více.

U mečíků obdivujeme velkou paletu barev a různých kombinací. Přesto však víme, že v přírodě máme mnoho různých květin, jejichž barvy a kombinace nebyly dosud u mečíků křížením docíleny. / pomněnka, hořec, kosatec, kaktusy, orchideje, mnoho prostých polních a lučních kvítků atd./ . Zdá se, že docílit při křížení zcela nové barvy nebo barevné kombinace, je věc značně obtížná, ale to je otázka pro jiné téma.

Je mnoho obdivovatelů, zastánců a "bojovníků" pro tu nebo onu barvu, která se naopak nemusí libit jiným. A tímto prostým zjištěním se dostávám k závěru a zároveň cíli mého povídání o barvách. Rozhodli jsme se učinit takový malý vnitřní průzkum, ke kterým máte největší vztah vy. Jelikož jsme především velcí milovníci a obdivovatelé nečíků, bude se samozřejmě jednat o ně samé. Mnohým z vás už prošly rukama za méně nebo více let stovky různých odrůd, jiným o něco méně a někteří jsou tak říkajíc teprve v záběhu.

Žádáme vás proto, a sdělte nám, které 4 odrůdy mečíků se vám B A R V N Ě nejvíce líbí. Hodnocení se vztahuje jak na jednobarevné tak i vícebarevné odrůdy. Při posuzování nepřihlížejte k počtu poupat, vzrůstu, nákvět, ale jen k barvě. Napiště i ty odrůdy, které obdivujete a třeba je ještě nemáte ve svém sortimentu. Vaše sdělení pak zhodnotíme a myslím, že bude zajímavé nejen pro vás, ale i pro nás, které odrůdy v naší barevné soutěži vyšly jako vítězové.

Barevnou krásu mečíků neposuzujte přímo na zahrádce na plném slunci, ale vždy ve váze v místnosti,

U odrůd, které uvedete pro naši soutěž uveďte také nová klasifikační čísla - třeba 466 - Burgundy nebo 433 - Sister Fortuna atd.

Uveřejníme nejen 4 vítězné odrůdy, ale i ostatní v pořadí tak, jak se umístily. Nevěřte, že to bude pro vás jednoduché rozhodování. Já osobně mám největší požitek z barevné krásy mečíků, když má otevřených 4-5 květů. Nechte se mýlit, že zbožňujete jednu nebo dvě barvy. Máte rádi určité barvy u určitých věcí a tím i u květů. Můžete zbožňovat růžové, lila mečíky, abyste na druhé straně obdivovali samětově rudé a žluté růže.

Na závěr bych chtěl říci, že jak pro nás, tak i pro vás je velkou neznámou, v jakém barevném hávu budou defilovat naši čtyři vítězové, zda to bude....., ale nechme se překvapit.

Pro hodnocení je přiložen kor. lístek, který odešlete vyplněný nejpozději do konce října 1974. Ale velmi rádi uvítáme i vaše dopisy k této soutěži i k naší práci.

Hajduček Arnošt a redakce

Křížení mečíků

Dr. Leonard R ý z n a r

"nožení mečíků pacibulkami je vegetativní způsob množení. Z každé vypěstované hlízy vyroste jedinec, který se od matečné rostliny nijak neliší. Vysejem-li však semeno, získáme jedince, kteří se liší nejen od rostliny matečné a pylové, a-le liší se i vzájemně. Proč tomu tak je, si objasníme jindy v samostatném článku. Zde se omezíme jen na konstatování, že právě tohoto způsobu používáme pro získávání nových jedinců s jinými, novými a lepšími vlastnostmi. Poněvadž geneticky materiál nového jedince je kombinací genetických vloh obou rodičovských rostlin, odrážejí se v něm určitým způsobem i vlastností rodičů a potomstva není ovšem nijak jednoduchá; tak si například nesmíme myslet, že křížením červeného a bílého mečíku vznikne jen růžové potomstvo. ^{iv} a druhé straně však, bude-li cílem našeho šlechtění růžový mečík, budeme zřejmě vycházet z bílé, červené či růžové odrůdy a ne např. z modré a třeba žluté. Jak tedy postupujeme při výběru rodičovských rostlin? Výběr rodičů je vždy záměrný. Každý z rodičů musí být nositelem některého znaku, který očekáváme u potomstva. Má-li být nová odrůda zkadařená, bylo by zcela nesmyslné křížit mezi sebou odrůdy hladké. Má-li jeden z rodičů např. vynikající barvu avšak krátký květní klas, je žádoucí aby druhá odrůda rodičovská svými vlastnostmi tento nedostatek kompenzovala. V potomstvu pak hledáme spojení kladných vlastností obou rodičů, tedy v uvedeném případě hledáme jedince s vynikající barvou květů a s dokonalým květním klasem.

Při křížení mečíků postupujeme obdobně jako u jiných rostlin. Z květu, který chceme opylovat, odstraníme den před jeho předpokládaným rozkvetem všechny tyčinky. Druhý den, když se květ rozevře, nanese se kolem 11 hodiny na bliznu dostatečné množství pylu. Totéž opakujeme pylem téže odrůdy další den. Pyl lze nanášet různým způsobem. Mně se osvědčilo opylování přímo z květů na květ tak, že pinsetou uštípnu z pylové rostliny celý práěník / ne přestárlý, nejlépe takový, který teprve začal uvolňovat pyl / a pyl přímo otřu v bohatém množství na bliznu matečné rostliny. Pyl lze v suchu ovšem skladovat i několik dní; takového pylu používáme k opylování tehdy, jestliže pylová rostlina kvete dříve, než rostlina matečná. Je-li blizna pokryta dostatečným množstvím

pylu, je jak prokázal šlechtitel Dr. Griesbach pravděpodobnost nechtěného sprášení / hmyzem, větrem / minimální; můžeme však uchytit celý pestík špendlíkem k hornímu petálu. Hmyz, který leze do květu za nektarem, nepříjde pak s bliznou vůbec do styku. Nad opylený květ zavěsíme lístek s názvy obou odrůd. Asi takto : Drifted Snow x Shirley Cole, přičemž první odrůda značí vždy odrůdu matečnou. Na jednom stvolu opylujeme obvykle jen 2 až 3 květy, pouze zcela výjimečně až 6 květů. Zbytek stvolu uřežeme. Jakmile semena dozrají / semeníky prsknou / uřežeme stvol se semeníky a necháme v suché teplejší místnosti doschnout. Potom semena přebereme a uložíme v otevřených papírových sáčkách v chladné suché místnosti / 5-10 st. C / do března, kdy je vysejeme do chladného či poloteplého pařeniště / řádky 10-15 cm od sebe vzdálenost semen v řádku 1-2 cm, hloubka setí asi 1-2 cm /.

Tento článek snad nejlépe uzavřu slovy Clarka Pickella z knihy *The World of the Gladiolus* : "Rozhodne-li se mečíkář vyset někdy pár semen, pak aniž by si to sám uvědomoval se jeho život od této chvíle mění. Stává se obětí nevléčitelné choroby, která se průběhem doby může jen zhoršit; je to však choroba neškodná, která své oběti může přinést jen radost. Nic se nedá dost dobře srovnat s oním vzrušením, které se nás zmocní, když brzy zrána vstoupíme do svého království a zjistíme, že ona velká, nalitá poupata včera ještě zabalená tajemstvím se rozvila, a že my jsme první, kteří vidíme krásnou novou odrůdu, vypěstovanou z vlastních semen. "Tato slova mohu jen potvrdit a dodat. Zkuste to, stojí to za to.

- - - - -

Názvosloví u gladiolů

Jako specialisté gladioláři bychom měli správně označovat nejen jednotlivá jména gladiolů, ale i další botanické termíny.

Dnes se v systematické botanice dodržují následující systematické jednotky :

Základní jednotkou je druh / species/ - je to souhrn rostlin, které vznikly ze společného předka a které se vlivem prostředí oddělily od ostatních rostlinných skupin.

D r u h y se seskupují v r o d /genus/.

Příbuzné r o d y tvoří č e l e ě /familia/.

Příbuzné čeledě tvoří ř á d /ordo/.

ř í b u z n é ř á d y tvoří t ř í d u /classis/.

Příbuzné třídy tvoří k m e n /phyllum/.

Rostliny pěstované v zahradnictví se člení ještě v nižší jednotky než je druh. Je to v a r i e t a / varietas/, f o r m a / forma / a odrůda / cultivar / - označující se zkratkou cv.

Dnešní naše mečíky jsou výsledkem mnohaletého samovolného a postupně i záměrného křížení mnoha botanických druhů - zvláště pak velkokvěté formy vznikly z gladiolus gandavensis - gentský nebo-li zahradní mečík.

Nyní praktický příklad :

Rod	Druh	Varieta	Kultivar
Gladiolus	gandavensis	hortensis	King David
mečík	gentský	zahradní	Král David

Zde je nutno připomenout, kde se nejvíc chybuje. Je důležité si uvědomit, že jméno mečíku je v uvedeném vzoru King David to jest kultivar, nebo-li odrůda či sorta. Měli bychom si zvyknout na postupné užívání nového názvu kultivar namísto odrůda či sorta. Tudíž spojení druh "King David" je nesprávné - správné je kultivar "King David". Často se toto nerespektuje ani v odborných člancích.

Dále se chybuje v botanickém názvu té části rostliny, kterou se mečík rozmnožuje /vegetativně/. Je to u mečíku h l í z a , nikoli cibule. Cibule mají tulipány, hyacinty, narcisy, lilie apod. Hlízy jsou u gladiolů, kosatců aj.

Rozdíl je patrný i méně zkušenému gladioláři při pohledu na obyčejnou cibuli kuchyňskou - ta je složena celá z jednotlivých suknic-částí, naopak hlíza je kompaktní na celém průřezu.

Nomenklatura, neboli názvosloví kulturních rostlin se řídí mezinárodními pravidly, jež mají několik desítek článků. K tomu a pro případné změny je stanovena mezinárodní registrační instituce - pro gladioly a ostatní cibul. a hlíznaté rostliny je tento orgán v Haarlemu v Holandsku. Další pro iris, růže, azalky a pod, je v USA, Velké Británii a jinde. Tolik pro zajímavost a doplnění shora uvedených skutečností.

Používejte proto správné názvy u gladiolů - jsme přece specialisté gladioláři, pro které by bylo hanbou nesprávné názvosloví užívat.

Jan Č á p
Tábor, Klokoty 140

Poznámka redakce :

Autor velmi správně poukazuje na nesprávnost používání termínu "druh" k označení kultivaru / odrůdy, sorty/. Domníváme se však, že lze běžně užívat nejen výrazu kultivar, ale i slov odrůda či sorta. To proto, že jejich smysl je z pěstitelského hlediska jednoznačný a nemůže tedy dojít k nedorozemění/ jako např. u slova druh /.

- - - - -

Z dopisů našich čtenářů

„Ďěkujeme za hezký dopis příteli A. Manovi z Lysé nad Labem a vyjímáme z něj :

.....Je třeba zaměřit boj proti všem škůdcům, "neulejvat se", ale být na sebe přísnější, určitě se to vyplatí. Pak v plném květu, kdy se objeví třásněnka, je již pozdě na nějaký zásah, nepěkně vyvinuté květy žalují. Jen přísným výběrem hlíz před sázením a za vegetace účinnými postřiky se nám mečíky odmění květem a to snad chce každý pěstitel.

Některé podněty k uvážení

My členové zájmového odboru a vystavovatelé se málo známe, proto by bylo nutné uvádět data pořádání výstav mečíků v našem časopise, abychom mohli tyto navštívit a poučit se z nich. Prozatím byly uvedeny aždy až po výstavách. Rádi bychom na výstavách navázali i bližší kontakty.

Vystavovatelé a šlechtitelé z našeho odboru by si měli přednostně odprodávat novinky mečíků, není-li možné hlízy, tedy alespoň bruty. Vycházet si nezištně vsťříc a odprodat i z mála - to dělá přetele na věčné časy. Rozumím tím novinky, které jsou u nás již 2-3 roky a rozmnožené. Věnovat např. v listopadu až lednu jeden list v našem časopise s udáním adresy, případně ceny. Měli bychom přehled, kdo které noviny pěstuje a mohli si požádat o seznam.

Jindřich Bařina,
Ludgeřovice

- - - - -

R ů z n é

Flora Rapotín. Tak nazývají návštěvníci rapotínských výstav, které pořádají členové základní organizace v Rapotíně, květinové výstavy. Již po 22. se budou chlubit pěstitelé mečíků, růží a jiřin ve dnech 17, 18, 24 a 25. srpna 1974 svými prvotřídními výpěstky. Autobusovým zájezdům zajistí ZO noclehy, obědy, doporučí jedno i dvoudenní trasy po krásách a pamětihodnostech Jeseníků, jako jsou zámky, hrady, kráp. jeskyně, arboreta, přídomní zahrádky a alpinia, dřevěný kostelík ze 17. století atd.

Potřebné informace si vyžádejte od jednatele ZO Vladimíra Hlavenky, Lesní 450, 788 14 Rapotín, okr. Šumperk.

Víte, že.....

- ... v současné době lze koupit na našem trhu nový přípravek proti všem savým mšicím? Přípravek se dováží z Anglie a jmenuje se PIRIMOR DP.
- ... jeho účinná látka je 50 % pirimicarb /5,6-dimetyl-2-dimetylamino-4-pyrimidinyl-dimetylkarbamat/?

- ... PIRIMOR DP usmrcuje mšice jako dotykový, požerový a dychcí jed ?
- ... PIRIMOR DP je v rostlinných pletivech přemisťován, ale není typickým systemovým přípravkem ?
- ... PIRIMOR DP lze použít na ovocné dřeviny v koncentraci 0,05 až 0,07 % a ochranná lhůta je 21 dnů, okrasné rostliny v koncentraci 0,05 % s ochrannou lhůtou 5 dnů a na další plodiny jako je paprika, salát, okurky, košťálové zeleniny, fazole, hrách a další ?
- ... tímto přípravkem se nemají ošetřovat rostliny za horkého slunného počasí ?
- ... pro postřik mečičků nutno přidat smáčedlo např. Agral nebo Citowett ?
- ... cena uvedeného prostředku je 455,-Kčs za 1 kg a lze jej koupit v prodejnách Drogerie, ZNZZ a speciálních prodejnách semen a chemikálií ? Dodává se také v balení po 250 gr za 113,75 Kčs. Dále bylo zjištěno, že je dodáván také v balení po 50 gramech.